

สรุปผลของการวิจัย และขอเสนอแนะ

สรุปผลของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผลสรุปพัฒนาการของการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่
หลักสูตร พ.ศ. 2435 จนถึงหลักสูตร พ.ศ. 2524 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรและจุดประสงค์ของหลักสูตร

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2435 จนถึง พ.ศ. 2524 มีหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาและ
เทียบเท่าประกาศใช้รวม 14 ฉบับ ในส่วนของหลักสูตรวิชาภาษาไทยปรากฏว่า หลักสูตร
พ.ศ. 2438 และหลักสูตร พ.ศ. 2448 (ร.ศ. 124) ยังคงได้รับอิทธิพลของการใช้แบบ
เรียนเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรยังไม่รวมเป็นหมวดวิชา และไม่กำหนด
อัตราเวลาเรียน เนื้อหาเน้นหนักในเรื่องทักษะการอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ยังต้อง
เรียนไวยากรณ์เพื่อนำไปเสริมทักษะการเขียนให้ดียิ่งขึ้น เนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนมีดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบเนื้อหาวิชาในหลักสูตร พ.ศ. 2438 และ พ.ศ. 2448

หลักสูตร พ.ศ. 2438		หลักสูตร พ.ศ. 2448 (ร.ศ. 124)
ประโยค 2	ประโยค 3	
อ่าน	-	อ่าน
เขียนตามคำบอก	-	เขียน
ลายมือ	-	คัด (เพิ่ม แปล)
ไวยากรณ์	ไวยากรณ์	ไวยากรณ์
เรียงความ	เรียงความ	แต่ง
ย่อความ	ย่อความ	ย่อ
		วิชาหนังสือไทย
		วิชาภาษาไทย

ใน พ.ศ. 2454 (ร.ศ. 130) วิชาภาษาไทยได้รวมเข้าเป็นหมวดวิชา และลดความสำคัญลง เนื่องจากผู้เรียนต้องใช้เวลาเล่าเรียนวิชาอื่นด้วย หลักสูตรได้กำหนดอัตราเวลาเรียนรวมทั้งหมวดวิชา การเขียนรายการสอนไม่แยกเป็นรายชั้น แต่แยกเป็นรายวิชาย่อย สิ่งที่ต้องเรียนมีดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษา เรียนอ่าน เขียน (ตามคำบอก) แต่งกับไวยากรณ์และคัตติ

ชั้นมัธยมสูง เรียนอ่าน (จินตกวีนิพนธ์) เรียงความ แต่ง (จดหมายและข้อธรรม)

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใน พ.ศ. 2456 และ พ.ศ. 2464 ในส่วนของหลักสูตรวิชาภาษาไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด คงใช้หลักสูตรเก่าเช่นเดิม เพียงแต่ยกเอาหลักสูตรภาษาไทยชั้นประถมศึกษาเดิมไปเป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาตอนกลางก็ลอกเอาหลักสูตรภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาเดิมไปใช้ หลักสูตรภาษาไทยมัธยมสูงเดิมที่เขียนไว้อย่างสั้น ๆ นั้นก็กลายเป็นหลักสูตรภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรใหม่

พ.ศ. 2471 เมื่อพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัติ ทรงขึ้นเป็นเสนาบดี
กระทรวงธรรมการ พระองค์ทรงให้เพิ่มเวลาเรียนวิชาภาษาไทยให้มากขึ้น ฉะนั้นในหลักสูตร
จึงต้องเพิ่มรายละเอียดลงไปในการสอนแต่ละแผนกให้ชัดเจนขึ้น

เมื่อคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย การศึกษาได้
ได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะตระหนักว่าการศึกษาเป็นรากฐานความเจริญของประเทศชาติ
หลักสูตร พ.ศ. 2480 เป็นหลักสูตรฉบับแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลักสูตรฉบับนี้
จัดว่าเป็นหลักสูตรใหม่อย่างแท้จริง คือเขียนขึ้นใหม่ทั้งหมด และมีหลักการซึ่งเปลี่ยนไปจาก
เดิมด้วย โดยเฉพาะในเรื่องอัตราเวลาเรียนได้กำหนดอัตราตายตัวแยกแต่ละรายวิชาออก
ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เคยกำหนดมาแต่ก่อน และไม่อาจถือเป็นวิธีการสอนภาษาที่ใดได้ เพราะขาด
ความยืดหยุ่นในการสอน สิ่งที่น่าจะเป็นความก้าวหน้าของหลักสูตรฉบับนี้คือ นับเป็นครั้งแรกที่มี
การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร คือ ประมวลการสอนเพื่อชี้แจงรายละเอียดในการสอน
ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใน พ.ศ. 2493 หลักสูตรได้พยายามนำหลักการ
ทั้งก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง และหลังการเปลี่ยนแปลงมาผสมผสานเข้าด้วยกันจึงนับว่า
เป็นหลักสูตรฉบับประนีประนอม เนื้อหาวิชาที่กำหนดให้เรียนมีดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบเนื้อหาวิชาในหลักสูตร พ.ศ. 2480 และ พ.ศ. 2493

ชั้นเรียน	เนื้อหาวิชา	
	พ.ศ. 2480	พ.ศ. 2493
มัธยมต้น	อาน (และอาชยาน) คค เขียน แคง (และจคหมาย) ยอ ไวยากรณ์	อาน (และอาชยาน) คค เขียน แคงความ (จคหมายและ ไวยากรณ์)
มัธยมปลาย	อาน เขียน แคง ยอ ไวยากรณ์	อาน (วรรณคดีและอาชยาน) เขียน แคงความ(และไวยากรณ์)

สำหรับระดับเตรียมอุดมศึกษานั้น หลักสูตร พ.ศ. 2491 เป็นหลักสูตรฉบับแรกหลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง และมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2498 วิชาภาษาไทยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นวิชาบังคับสำหรับนักเรียนทุกแผนก เนื้อหาที่กำหนดให้เรียนคือ หลักภาษา แคงความ (เรียงความ ยอความ จคหมาย ถอดคำประพันธ์) และวรรณคดี อีกส่วนหนึ่งคือวิชาประวัติวรรณคดี ซึ่งบังคับเรียนเฉพาะแผนกอักษรศาสตร์ ในหลักสูตร พ.ศ. 2491 และวิชาการประพันธ์ กบการละคร เป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียน ในหลักสูตร พ.ศ. 2498 ดังตารางข้างล่างนี้

จากรายละเอียดของหลักสูตรที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปพัฒนาการทางโครงสร้าง
ของหลักสูตรวิชาภาษาไทยได้ดังนี้

- พ.ศ. 2438 แยกเป็นรายวิชาย่อย
- พ.ศ. 2448 รวมเป็นวิชาหนังสือไทย และวิชาภาษาไทย
- พ.ศ. 2454
- พ.ศ. 2456
- พ.ศ. 2464 รวมรายวิชาย่อยวิชาภาษาไทยเข้าเป็นหมวดวิชา และกำหนด
- พ.ศ. 2471 อัตราเวลาเรียนไว้ด้วย
- พ.ศ. 2480
- พ.ศ. 2493
- พ.ศ. 2491 แยกเป็นวิชาบังคับทุกแผนก และวิชาบังคับเฉพาะแผนก
- พ.ศ. 2498 แยกเป็นวิชาบังคับทุกแผนก และวิชาเลือกเฉพาะแผนก
(การประพันธ์ และการละคร)
- พ.ศ. 2503 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งเป็นการใช้ภาษาและวรรณคดี
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็นภาษาไทย ก และภาษาไทย ข
- พ.ศ. 2518
- พ.ศ. 2521 แยกเป็นรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก
- พ.ศ. 2524

สำหรับจุดประสงค์ของหลักสูตรแต่ละฉบับมีรายละเอียดดังนี้ ฉบับ พ.ศ. 2438 และ
พ.ศ. 2448 ไม่ได้ออกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่จากเนื้อหาวิชาที่กำหนดให้เรียนสรุปได้ว่า
ต้องการให้ผู้เรียนเขียนหนังสือได้คล่องแคล่ว สวยงาม สะกดตัวและใช้เครื่องหมายวรรคตอน
ได้ถูกต้อง ให้อ่านหนังสือออกแตกฉาน รวมทั้งจรรยาวัฏเกณฑ์ทางไวยากรณ์ได้อย่างแม่นยำ

ฉบับ พ.ศ. 2454 ฉบับ พ.ศ. 2456 และฉบับ พ.ศ. 2464 จุดประสงค์สำคัญเหมือนกันคือ ให้เป็นผู้คุ้นเคยกับหนังสือสำคัญ ๆ อันเป็นสมบัติหนังสือของชาติ ใค้อ่านมาก รักรักการอ่าน และการบำรุงสมบัติหนังสือ เป็นผู้สะสมหนังสือดี ๆ ทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นของตนออกเป็นภาษา ทั้งพูดและเขียนได้ชัดแจ่นถูกต้องคล่องแคล่ว

ฉบับ พ.ศ. 2480 ไม่บอกจุดประสงค์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่จากเนื้อหาวิชาที่กำหนดให้เรียน จุดประสงค์หลักยังคงเหมือนเดิม คือ ให้อ่านออกเขียนได้ มีความรู้แม่นยำในเนื้อหา และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม

หลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2493 บอกทั้งจุดประสงค์ของหมวดวิชาและจุดประสงค์วิชาย่อย จุดประสงค์สำคัญคือ มุ่งใหญ่เรียนได้ใช้วิชาหนังสือเป็นเครื่องทำให้เกิดปัญญาแตกฉาน และให้เกิดความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นไปในภายหน้า

หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ถึงหลักสูตรฉบับปัจจุบัน จุดประสงค์สำคัญคือ มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทางภาษา ให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติพอเหมาะสมกับวัย ซึ่งแยกย่อยได้ดังนี้

1. ให้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร โดยครูต้องสอนให้นักเรียนมีทักษะทางภาษา รู้จักใช้ศิลปภาษาในค่านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามวัย และศักยภาพ การเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะขึ้นเรื่อย ๆ และสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. ในค่านวรรณคดี ให้ความรู้ความเข้าใจในรสไพเราะ และความงดงามในค่านศิลปภาษา อันทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและสร้างสรรค์ค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน
3. ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทฤษฎี หรือแนวความรู้ทางภาษาไทย ที่จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

นอกเหนือจากจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้ว หลักสูตรฉบับปัจจุบันยังได้บอกถึงจุดประสงค์ของรายวิชาด้วย ในการเรียนการสอนครูต้องกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนแต่ละบท ซึ่งออกมาในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้

2. กระบวนการเรียนการสอนและสื่อการสอน

2.1 กระบวนการเรียนการสอน

ก่อนที่จะมีประมวลการสอนเป็นแนวทางในการสอนภาษาไทย ครูได้ใช้วิธีการสอนตามแบบหลวง คือสอนตามวิธีที่ไคแนะนำไว้ในหนังสือแบบเรียน เล่มสำคัญ ซึ่งเน้นในเรื่องการอ่านและการเขียน มีการเสริมความรู้ที่ไคเรียนให้แน่นยิ่งขึ้นโดยการให้ทำแบบฝึกหัด และถามคำถามจากเนื้อเรื่องที่ไคเรียน

เมื่อมีประมวลการสอนในปี พ.ศ. 2480 ครูต้องสอนตามประมวลการสอน การสอนครูจะแยกสอนเป็นแขนงวิชาย่อย ๆ ไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนจะต้องพยายามจดจำความรู้ที่ครูบอกให้ไคมากที่สุด อย่างไรก็ตามในประมวลการสอน พ.ศ. 2480 นี้ไคแนะนำให้ครูรู้จักหาเรื่องมาเล่าให้นักเรียนฟัง เพื่อเป็นการเร้าใจให้นักเรียนอยากเรียน ซึ่งเป็นการนำเอาหลักจิตวิทยามารวยในการสอนภาษาไทย

ประมาณ พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อิทธิพลของวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ไคเริ่มแพร่หลายเข้ามา มีบทบาทต่อกระบวนการเรียนการสอน แต่ในแง่ของการปฏิบัติครูภาษาไทยยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่า ๆ ในหลักสูตรไคให้ครูสอนทักษะพูดควย และในประมวลการสอน พ.ศ. 2490 แนะนำว่าครูควรสอนให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวิชา ซึ่งนับว่าเป็นการริเริ่มการสอนแบบสัมพันธ์ทักษะครั้งแรก นอกจากนี้ยังแนะนำให้ครูสอนให้เด็กรู้จักคิด

การสอนแบบสัมพันธ์ทักษะ หรือทักษะสัมพันธ์ได้รับการส่งเสริมยิ่งขึ้น ในหลักสูตร พ.ศ. 2503 ในหลักสูตรกำหนดให้ครูต้องสอนทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน การสอนครูต้องสอนตามประมวลการสอน โดยมีคู่มือครูเป็นแนวทาง ในหนังสือคู่มือครูแนะนำให้สอนทักษะทางภาษาทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน และให้นักิจกรรมและอุปกรณ์มาใช้โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็ก

ถึงปัจจุบัน วิธีการสอนภาษาไทยได้รับการพัฒนาขึ้นมา ครูต้องยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการสอน (Child Centered) บทบาทของครูคือเป็นผู้ชี้แนะและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักการที่สำคัญของการสอน

คือใช้เนื้อหาในแบบเรียนวรรณคดีเป็นแกนกลางในการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน ๆ โดยใช้กิจกรรม และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วย วิธีการสอนที่หน่วยศึกษานิเทศก์ ภาควิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษากำลังเผยแพร่อยู่คือ การสอนโดยจุดประสงค์ หรือการสอนเพื่อสร้างเสริม พัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียน

2.2 สื่อการสอน

สื่อการสอนมักจะได้รับพัฒนาให้สอดคล้องกับวิธีสอน ในระยะแรกที่ ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยาย สื่อการสอนมีเพียงอย่างเดียวคือ กระดานดำ ประมาณ พ.ศ. 2470 พวกมิชชันนารีได้นำอุปกรณ์การสอนหลายอย่างมาใช้ในโรงเรียนของตน ได้แก่บัตรคำ แถบ ประโยค อักษรภาพ ภาพพลิก ในประมวลการสอน พ.ศ. 2480 ได้กล่าวถึงสื่อการสอนหลาย อย่าง คือ สื่อการสอนประเภทวัสดุ ใค้แก่รูปภาพ และหนังสือพิมพ์ กับสื่อการสอนประเภท กิจกรรม ใค้แก่ โต้วาทิ ปาฐกถา และสุนทรพจน์

พ.ศ. 2490 เมื่อวิธีการสอนแบบใหม่ แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย สื่อการสอนประเภทอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาพร้อมกับวิธีการสอนเหล่านั้นด้วย ในประมวลการสอน พ.ศ. 2490 ได้กล่าวถึง เครื่องเล่นเทป วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง ฯลฯ ส่วน สื่อการสอนประเภทกิจกรรมที่น่าสนใจคือ การเล่นเกม การสาธิต และเกมการเล่นต่าง ๆ

ในปัจจุบันสื่อการสอนมีความสำคัญควบคู่กับวิธีสอนแบบใหม่ ๆ

3. แบบเรียน

ในระยะแรกที่หลักสูตรอิงแบบเรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน แบบเรียนที่มีความสำคัญมาก คือ แบบเรียนทางภาษา และแบบเรียนส่งเสริมการอ่าน เพราะ จุดประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาไทยเน้นในเรื่องการอ่านออกเขียนได้อย่างแจ่มจาง และให้ความรู้ในหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์อย่างแม่นยำ เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ สมัยนี้ คงรายชื่อของหนังสือแบบเรียนในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 รายชื่อหนังสือเรียนที่ปรากฏในหลักสูตรยุคที่อิงแบบเรียนเป็นหลัก

หลักสูตร	แบบเรียน ทางภาษา	แบบเรียน ส่งเสริมการอ่าน	แบบเรียน ทางวรรณคดี
<u>หลักสูตรพ.ศ. 2438</u>			
ประโยค 2 ชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3 ประโยค 3 ชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3 ชั้น 4	แบบเรียนเร็วเล่ม 3 วชิรวิภาคตอนที่ 1, 2, 3 วชิรวิภาคตอนที่ 4 อักษรวิภาคคน, ภาค 2 วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์ -	พระราชพงศาวดารราชวงศ์ ปัจจุบัน พระราชพงศาวดารเล่ม 1 พระราชพงศาวดารเล่ม 2 (หนังสือชั้นสูงเล่มใด เล่มหนึ่งในภาษาไทย)	
<u>หลักสูตรพ.ศ. 2448</u>			
ชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3	อักษรวิชิ (ภาคคนและภาค สัตว์) แบบเรียนศัพท์เทียบบาลี- สันสกฤต-ไทย แบบเรียนศัพท์เทียบบาลี- สันสกฤต-ไทย (ไวยากรณ์-ไทยากกว่าปีที่ 1) แบบเรียนศัพท์เทียบบาลี- สันสกฤต-ไทย (ไวยากรณ์-ไทยากกว่าปีที่ 2)	(อ่านหนังสือความเรียง และหนังสือภาพ กลอน ทั้งให้หัดอ่าน หนังสือโบราณควย)	

ในยุคต่อมาเมื่อหลักสูตรเลิกอิงแบบเรียน รายชื่อหนังสือแบบเรียนที่กำหนดให้เรียน จะออกมาในรูปของประกาศกระทรวงธรรมการเป็นปี ๆ ไป แบบเรียนที่ได้รับความนิยมมาก และเป็นแบบเรียนบังคับคือ แบบเรียนทางวรรณคดี ซึ่งคัดตอนเนื้อเรื่องบางตอนที่มีความไพเราะ และมีคติธรรมจากวรรณคดีมรดกเรื่องสำคัญมาให้เรียน โดยมีจุดประสงค์ที่จะถ่ายทอดค่านิยม และมรดกทางวัฒนธรรม การสอนมุ่งให้เกิดท่องจำเนื้อหาให้ได้ และบังคับให้ท่องจำบทอาขยาน เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในรสไพเราะของบทกลอน

พ.ศ. 2471 กระทรวงธรรมการเปิดโอกาสให้เอกชนจัดทำหนังสือแบบเรียน โดยต้องเสนอให้กระทรวงตรวจพิจารณาอนุญาตเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีแบบเรียนดี ๆ ให้ครูเลือกใช้ได้ตามเหมาะสม นโยบายนี้ได้เปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2492 คือ กระทรวงออกระเบียบใหม่ว่าหนังสือแบบเรียนที่จะใช้ในโรงเรียนใดต้องเป็นหนังสือชนะเลิศ การประกวดแบบเรียน หรือที่กระทรวงมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งจัดทำ

ส่วนแบบเรียนบังคับของกระทรวงคือ แบบเรียนทางวรรณคดี ได้มีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2498 โดยเริ่มในระดับเตรียมอุดมศึกษา ก่อน แบบเรียนทางวรรณคดี ชุดใหม่นี้ออกมาในรูปของหนังสือชุมนุมวรรณคดี เนื้อเรื่องคัดตอนมาจากวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง หลายรส และหลายรูปแบบรวมอยู่ในเล่มเดียวกัน แต่ละเรื่องมีบทนำให้ความรู้เพิ่มเติม จากเรื่องที่เขียน และในตอนท้ายของแต่ละเรื่องมีกิจกรรมให้เลือกปฏิบัติตามควรแก่กรณี

ในปัจจุบัน หนังสือแบบเรียนของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ไซ้ 2 เล่มควบคู่กัน คือมัธยมต้นไซ้หนังสือเรียนทักษะสัมพันธ์ ควบคู่กับหนังสือเรียนหลักภาษา มัธยมปีที่ 4-5 ไซ้หนังสือเรียนวรรณวิจักษณ์ควบคู่กับทักษะพัฒนา หลักเกณฑ์ในการเลือกเรื่องมาบรรจุในหนังสือยังคงเหมือนเดิม เพียงแต่เปลี่ยนเนื้อหาให้ทันสมัยขึ้น และเปลี่ยนจุดประสงค์ของการสอนด้วย จากที่ท่องจำเนื้อหาเป็นให้ไซ้เนื้อเรื่อง ในการฝึกทักษะการไขภาษา

ส่วนรายวิชาเลือกเปิดโอกาสให้เอกชนจัดทำ แต่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาอนุญาตจากคณะกรรมการของกรมวิชา ก่อน แล้วจึงจะมีประกาศอนุญาตให้ไซ้เป็นหนังสือเรียนได้เป็นปี ๆ ไป

4. การประเมินผล

พัฒนาการของการประเมินผลออกมาในรูปแบบของความพยายามในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ โดยแบ่งได้เป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 เป็นการประเมินผลตามหลักสูตร พ.ศ. 2438 จนถึงหลักสูตร พ.ศ. 2471 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ประกาศใช้ก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในระยะนี้อำนาจและหน้าที่ในการประเมินผลผูกขาดอยู่ที่ส่วนกลาง โดยเริ่มตั้งแต่การไล่นั่งสอบตามแบบวิธีหลวง ซึ่งเป็นการวัดผลความรู้ภาษาไทยในที่ประชุมชาหลวง ผู้สมัครสอบจะกองเป็นผู้มีสังกัด จะเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน หรือเป็นผู้ที่มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้รับรองก็ได้ ใน พ.ศ. 2433 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการสอบวิชา ซึ่งวิธีการประเมินผลก็ยังคงเหมือนเดิมคือ มีชาหลวงสอบไล่ออกไปดำเนินการสอบตั้งแต่ออกข้อสอบ ดำเนินการสอบ ตรวจกระดาษคำตอบ คัดสิน และให้รางวัลแก่ผู้สอบได้คะแนนยอดเยี่ยม หลักการนี้ได้ใช้ตลอดมาจนกระทั่งถึงหลักสูตรหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง เพียงแต่ได้เพิ่มกฎเกณฑ์และระเบียบบางอย่างให้สะดวกและชัดเจนต่อการปฏิบัติ เช่นใน พ.ศ. 2437 (ร.ศ. 113) ได้มีการเสนอแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีการสอบไล่วางประการ คือการสอบแต่ละครั้งจะตั้งกรรมการเป็น 2 ชุด ชุดแรกเป็นพนักงานผู้สอบไล่วิชา ทำหน้าที่สอบไล่และตรวจกระดาษคำตอบ ชุดที่สองคือ ชาหลวง เป็นผู้อนุมัติผลการสอบ ในหลักสูตรหลวง พ.ศ. 2456 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การสอบไล่หลวงมีเฉพาะประโยคมัธยมเท่านั้น โดยมีชาหลวงตรวจการหรือชาหลวงกรรมการเป็นผู้จัดการสอบตามเวลา และตามระเบียบที่กรมศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นคร่าว ๆ ไป และใน พ.ศ. 2461 มีเอกสารระบุชัดเจนว่า ชาหลวงสอบไล่ หรือพนักงานสอบไล่วิชาภาษาไทยคือพนักงานของกองสอบไล่

ในส่วนของการสอบ ข้อสอบเป็นแบบอัตนัย ที่มุ่งทดสอบเฉพาะความรู้ ความจำตามเนื้อหาวิชาในหลักสูตรคาบเกี่ยว เกณฑ์ในการตัดสินอยู่ที่คะแนนสอบปลายปี หลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2471 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญแก่วิชาภาษาไทยอย่างมาก ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลว่า ผู้เรียนจะต้องเข้าสอบวิชาภาษาไทยให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50.00 จึงจะมีสิทธิเข้าสอบไล่วิชาอื่นต่อไป การสอบตกวิชาภาษาไทยถือว่าการสอบตกชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษาคง

ระยะที่ 2 เป็นการประเมินผลตามหลักสูตร พ.ศ. 2480 จนถึงหลักสูตร พ.ศ. 2503 ในระยะนี้หลักการของการประเมินผลถือหลักของการกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียน และครูผู้สอน เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2480 กระทรวงไต่ถามระเบียบการวัดผล "ประมวลศึกษาพิเศษ ภาค 2 ระเบียบการสอบความรู้นักเรียนตามหลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2480" มอบหมายให้โรงเรียน จัดการสอบในระดับที่ไม่ใช่ทั่วประเทศ เพราะกรมศึกษาธิการจะจัดการสอบเฉพาะทั่วประเทศ เท่านั้น เมื่อการศึกษาขยายระดับถึงชั้นเตรียมอุดมศึกษาใน พ.ศ. 2491 "มาตรฐานการสอบไล่" ก็ระบุว่ากระทรวงเป็นผู้จัดการสอบไล่ระดับเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 2 หลักการนี้ได้ใช้ตลอดมาจนถึงหลักสูตร พ.ศ. 2503 การตัดสินใจผลการเรียนจึงให้พิจารณาจากคะแนนงานระหว่างปีด้วย ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการยังคงเป็นผู้จัดการสอบรวมทั้งประเทศ

ระยะที่ 3 เป็นการประเมินผลตามหลักสูตรฉบับปัจจุบัน อำนาจและหน้าที่ในการประเมินผลทุกระดับชั้นเป็นสิทธิขาดของโรงเรียนและครูผู้สอน โดยเกณฑ์ในการประเมินผล ต้องได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มโรงเรียน หลักการที่สำคัญคือต้องประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ก่อนการสอน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องพัฒนาการของการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่า ในระยะแรก ๆ วิชาภาษาไทยมีความสำคัญมาก เพราะการไปเล่าเรียนวิชาหนังสือก็คือการไปเรียนวิชาภาษาไทยนั่นเอง นอกจากนี้ผู้ที่เล่าเรียนวิชาภาษาไทยจนมีความชำนาญถึงขั้นอ่านออกเขียนได้อย่างแตกฉาน จะสามารถเข้ารับราชการตามกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ฉะนั้นเนื้อหาวิชาของหลักสูตรจึงได้กำหนดให้เรียนกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์อย่างแม่นยำ และฝึกทักษะการเขียนและการอ่านให้คล่องแคล่วชำนาญจนถึงขั้นใช้งานได้ เพื่อนำไปประกอบอาชีพเสริม

ระยะต่อมาเมื่อวิชาการแขนงต่าง ๆ จากต่างประเทศเผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย วิชาภาษาไทยได้ลดความสำคัญลง แต่เนื้อหาวิชายังมิได้เปลี่ยนแปลง นักเรียนยังคงท่องจำเนื้อหาวิชาให้มากที่สุด นอกจากนี้ผู้เรียนยังไม่สามารถนำประโยชน์จากสิ่งที่เล่าเรียนไปใช้ได้ เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ในขณะที่เกี่ยวกับระบบการประเมินผล และวิธีสอนของครูก็มิได้พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจเท่าที่ควร ครูใช้วิธีบอกความรู้จากหนังสือเรียน นักเรียนก็

ต้องพยายามจำความรู้ให้ได้มากที่สุดเพื่อนำไปสอบคัดเลือกผลการเรียนเท่านั้น

การสอนภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2503 เป็นพัฒนาการของการสอนภาษาไทยที่น่าสนใจ เริ่มตั้งแต่การจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษา การแนะนำวิธีสอนแบบใหม่ ๆ ในคู่มือครู และการเปลี่ยนแปลงในจุดประสงค์ของการสอนภาษาไทยใหญ่เรียนได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 ตามศักยภาพ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าครูผู้สอนยังเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่า ๆ การสอนภาษาไทยจึงไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

หลักสูตรฉบับปัจจุบัน ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร พยายามพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยขึ้นด้วยการ เปิดโอกาสให้ครูใหญ่เรียนได้เลือกเรียนวิชาที่ตนมีความสนใจและความถนัด ในขณะที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยได้เสนอแนะวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร สื่อการสอนมีบทบาทส่งเสริมให้การสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ส่วนระบบการประเมินผลก็พัฒนาให้ทันสมัยขึ้น เพื่อสามารถประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับผู้จัดทำหลักสูตร ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรภาษาไทย ควร มีการทดลองใช้หลักสูตรเสียก่อนเพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วดำเนินการแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุด และควร จักอบรมครู เกี่ยวกับ เรื่องการ ไร้หลักสูตรใหม่หลังจากนั้นควรมีการติดตามผล เพื่อนำข้อบกพร่องไป แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรฉบับต่อไป
2. สำหรับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย ควรมีการแนะนำเผยแพร่วิธีการ สอนภาษาไทยหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ครูได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ของหลักสูตร
3. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาพัฒนาการของการสอนภาษาไทยในสถานัน ฝึกหัดครู เพราะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการผลิตครูออกไปสอนในโรง เรียนมัธยมศึกษา